

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Nauru 2007

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Nauru ligger strax söder om ekvatorn i sydvästra Stilla havet och har en befolkning på knappt 13 000 invånare, varav cirka 1 500 är utländska arbetare med familjer.

Befolkningens mänskliga rättigheter respekteras överlag och rättsväsendet tillhandahåller effektiva medel för att bemöta enskilda övergrepp.

Följande problem som stör de mänskliga rättigheterna har dock rapporterats:

- bristfälligt omhändertagande av asylsökande
- begränsad möjlighet att besöka flyktingförläggningen
- dröjsmål i rättssystemet
- sämre tillgång till sociala tjänster för utländsk arbetskraft och deras familjer

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Nauru undertecknade år 2001 tre av FN:s sex centrala konventioner om de mänskliga rättigheterna, men har ännu inte ratificerat dem:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har varken undertecknats eller ratificerats
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (CERD)

- Konventionen mot tortyr (CAT). Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr har varken undertecknats eller ratificerats.

Nauru har ratificerat:

- Konventionen om barnets rättigheter (CRC). Nauru har undertecknat, men ännu inte ratificerat, de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter och om handel med barn. Nauru har inte lämnat in någon rapport angående konventionens efterlevnad av FN:s barnkommitté
- Romstadgan för internationella brottsmålsdomstolen (ICC). Nauru har ingått en artikel 98-överenskommelse med USA om att medborgare i USA inte ska överlämnas till ICC

Inga besök från FN:s specialrapportörer har genomförts.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Respekten för liv och kroppslig integritet samt förbudet mot tortyr upprätthålls.

Landets fängelseanstalt har renoverats på bekostnad av Australien och uppfyller överlag internationell standard. Fängelsebesök tillåts av representanter från de lokala kyrkorna samt familjemedlemmar.

4. Dödsstraff

Lagen förbjuder dödsstraff.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Nauruer har rätt att resa utomlands och återvända utan restriktioner.

Nauru saknar ett uttryckligt förbud mot människohandel – men inga rapporter om människohandel till, från eller inom landet har förekommit.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Rättssäkerheten bygger på den dömande maktens oberoende och det brittiska rättssystemets *common law*. Domar i såväl brottsmål som civilmål kan överklagas till den australiska Högsta domstolen. Denna möjlighet används sällan.

En misstänkt får anhållas utan häktningsbeslut i högst 24 timmar utan rättslig prövning. Det finns ett fungerande system för borgen. Lagen föreskriver att anklagade personer ska erhålla juridiskt ombud.

Förseningar inom rättssystemet utgör ett problem. Bristen på utbildade domare och avsaknad av ekonomiska resurser medför ofta långa vänte- och häktningstider.

Traditionella förlikningsmekanismer ersätter i många fall rättslig prövning.

7. Straffrihet

Det finns inga uppgifter som tyder på att staten systematiskt underlåter att beivra vissa brott.

Bristfällig budgetkontroll under tiden då enorma intäkter genererades från fosfatutvinningen har emellertid lett till misskötsel och förskingring av stora summor offentliga medel. Regeringen har vidtagit åtgärder för att bekämpa korruptionen.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Lagen om yttrande- och pressfrihet respekteras och det förekommer inga inskränkningar i den akademiska friheten eller i användningen av Internet. Pressfrihet råder, men medieutbudet är begränsat.

Regeringen respekterar överlag den lagstadgade mötes- och föreningsfriheten. Omkring två tredjedelar av befolkningen är protestanter och resten är katoliker. Religionsfriheten har begränsats av regeringen vid några tillfällen, då mormoner och medlemmar i Jehovas vittnen förhindrats att utöva sin religion fritt.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Ett parlament med 18 medlemmar väljs genom allmänna val vart tredje år. Röstplikt gäller för medborgare (endast infödda nauruer) som fyllt 20 år. Parlamentet väljer landets president, som samtidigt är regeringschef och själv utser övriga ministrar bland parlamentsledamöterna.

Den sittande regeringen vann majoriteten av rösterna under parlamentsvalet i augusti 2007. Ludwig Scotty omvaldes som president av parlamentet.

Det finns inga lagstadgade hinder för kvinnor att delta i politiken. De traditionella klanernas dominans i det politiska livet begränsar dock kvinnors

deltagande. Det finns inga kvinnliga parlamentsledamöter och därmed inte heller några kvinnliga ministrar. Däremot innehar kvinnor flera höga befattningar inom förvaltningen.

Det finns ingen offentlighetsprincip och medborgarnas tillgång till offentlig information har varit starkt begränsad.

Det har inte förekommit några rapporter om politiska fångar.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Arbetstagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar, men inga sådana finns. Landet saknar nästan helt arbetslagstiftning. Arbetslösheten uppskattas till 90 procent (2004).

Lagen förbjuder tvångsarbete, även för barn, och regeringen efterhåller förbudet effektivt. Det är förbjudet att anställa barn under 17 år. De två enda stora arbetsgivarna, regeringen och *Nauru Phosphate Corporation (NPC)*, följer denna bestämmelse. Vissa barn under 17 år arbetar i små familjeföretag.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Nauruer har en medellivslängd på 63 år. Tack vare det välstånd som fosfatexporten baddade för har nauruerna fått det mesta gratis utan att behöva arbeta. Ett stillasittande liv och en kost dominerad av importerad skräpmat har gjort att nauruerna är bland världens mest överviktiga folk. Hjärt- och kärlsjukdomar är vanliga och upp till varannan nauruer lider av diabetes.

12. Rätten till utbildning

Skolplikt råder mellan 6 och 16 års ålder, men frånvarosiffrorna är höga.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Nauruer har en BNP per capita på 5 000 USD (2005). I och med att gruvdriften upphört har landet gått från stor rikedom till bankrutt under ett decennium. Det gick så långt att importen av mat och andra förnödenheter påverkades och inga löner kunde betalas ut till statsanställda. 2003 bröt telekommunikationerna samman. Nauruer kunde inte som tidigare få sjukhusvård i Australien på grund av obetalda räkningar till det australiska sjukvårdssystemet.

Nauruerna odlar frukt och grönsaker till husbehov, främst längs den smala kustremsan runt ön. Odlingarna räcker emellertid inte till, utan mat måste också importeras. Det saknas sötvattenkällor och vattenbehovet täcks av regn, avsaltningsanläggningar och import av dricksvatten.

Nauru är inte listat i UNDP:s (FN:s utvecklingsprogram) Human Development Index för 2007.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Enligt grundlagen har kvinnor och män lika rättigheter, men i realiteten diskrimineras kvinnor. En särskild myndighet ansvarar för att främja kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden.

Regeringen förnekar att det skulle förekomma våld mot kvinnor. Oberoende rapporter tyder dock på att det förekommer, ofta i samband med alkoholförtäring. Våldtäkt inom äktenskapet betraktas inte som ett brott, men vid en anmälan genomför polisen undersökningar. Prostitution är olagligt och sällan förekommande.

15. Barnets rättigheter

Regeringens budget för utbildning och hälsovård för barn har reducerats kraftigt till följd av den ekonomiska krisen. Utländska arbetare som blev arbetslösa efter gruvornas stängning har klagat över att deras barn har sämre tillgång till utbildning och hälsovård än inhemska barn.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Befolkningens utgörs till 58 procent av nauruer, 26 procent av folk från andra stillahavsstater, 8 procent av kineser samt 8 procent av européer. Omkring två tredjedelar av nauruerna är protestanter och en tredjedel katoliker.

Etniska kineser och deras egendom har varit föremål för rasistiska angrepp. Stölder, egendomsförstörelse samt våld riktat mot den kinesiska kolonin ökade under 2005. Arbetare från övriga öar i Stilla havet – främst Tuvalu och Kiribati – som blivit arbetslösa efter nedläggningen av gruvindustrin, upplevde också diskriminering. De hade tidigare erbjudits fria bostäder, som de fortfarande bor kvar i, men som nu är eftersatta i underhåll och överbebyggda. De har heller inte samma tillgång till sociala tjänster.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Inga uppgifter om homo-, bi- eller transsexuella personers situation i Nauru finns att tillgå från *International Gay and Lesbian Human Rights Commission*.

18 Flyktingars rättigheter

Den australiska regeringen upprättade år 2001 en flyktinganläggning på Nauru för personer som sökt nå Australien för att söka asyl där. Anläggningen uppgavs tidigare vara under avveckling, men i september 2006 fördes sju burmesiska flyktingar av Australien från den australiska ön Christmas Island till Nauru – där man inte har tillgång till det australiska asylsystemet. Sedan 2001 har aktivister som kämpar för mänskliga rättigheter hävdat att omhändertagandet av asylsökande bryter mot Australiens och Naurus konstitutioner. Domstolar i båda länderna har dock ansett att flyktingförläggningen är laglig.

Nauru har inte tillträtt 1951 års FN-konvention om flyktingstatus eller det tillhörande protokollet från 1967. Regeringen har inte etablerat ett system för att ge skydd åt flyktingar, men Nauru har i ett avtal med Australien åtagit sig att inte utlämna flyktingar som riskerar förföljelse i sina hemländer. Regeringen accepterar inte att ge flyktingar uppehållstillstånd i Nauru, eller att ge dem status som flyktingar eller asylsökande.

19. Funktionshindrades rättigheter

Det saknas lagstiftning för att erbjuda personer med funktionshinder anpassade samhällstjänster eller tillgång till offentliga byggnader. Landets ekonomiska kris har lett till en försämring av hälsovården. Det saknas formella mekanismer för att skydda och stödja personer med psykiska funktionshinder.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Regeringen har inga restriktioner mot etablering av lokala organisationer för mänskliga rättigheter, men inga sådana har etablerats. Regeringen har avvisat representanter från utländska frivilligorganisationer och andra personer som visat intresse för flyktingförläggningen. I juli 2005 avslogs en visumansökan från en australisk senator som var kritisk mot flyktingförläggningen.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Flertalet FN-organisationer bedriver verksamhet i Oceanien som främjar mänskliga rättigheter, flyktingar, utbildning, hälsa och miljö.

Naurus regering har samarbetat med FN:s högkommissariat för flyktingfrågor (UNHCR) samt andra humanitära organisationer som bistår flyktingar.